

lichen Umgestaltung zur Zeit des Ausgleichs in Ungarn 1865—67«, Éva Somogyi, »Die Reichsauffassung der deutschösterreichischen Liberalen in den siebziger Jahren des 19. Jahrhunderts, Attila Pók, »Neue Staatsstruktur des Habsburgerreiches — neues Verwaltungssystem nach dem Ausgleich in Ungarn«, Péter Hanák, »Verbürgerlichung und Urbanisierung. Ein Vergleich der Stadtentwicklung Wiens und Budapests«, Franc Rozman, »Die Südslawische Sozialdemokratische Partei (JSDS) und die slowenische Nationale Frage«, Vasilije Krestić, »Die subventionierte deutschsprachige Presse in Südungarn im Zeitalter des Dualismus«, Marina Cattaruzza, »Die Migration nach Triest von der Mitte des 19. Jahrhunderts bis zum Ersten Weltkrieg«, Janko Prunk, »Die slowenisch-kroatischen Beziehungen vor und im Ersten Weltkrieg«, Zoltán Szász, »Die Ziele und Möglichkeiten der ungarischen Regierungen in der Nationalitätenpolitik im 19. Jahrhundert«, Andrej Mitrović, »Die Balkanpläne der Ballhausplatz-Bürokratie im Ersten Weltkrieg (191—41916)«, Ferenc Glatz, »Die Habsburgermonarchie und die Geschichtsschreibung. Ein historiographischer Ausblick.« (ISKRA IVELJIĆ)

LJUBO BOBAN, »HRVATSKA U DIPLOMATSKIM IZVJEŠTAJIMA IZBJEGLIČKE VLADE 1941—1943.«, sv. 1—2, ZAGREB 1988. Povijesna građa najbolji je temelj za svako proučavanje i interpretaciju povijesnih događaja — to se odavno zna. Naravno, prema njoj se treba odnositi znanstveno, upotrebljavati je kritički, uspoređivati ju s drugim objavljenim i nepubliciranim materijalima kako bi se utvrdila što točnija povijesna istina. Tome cilju u znatnoj mjeri pridonijet će i dvije nove knjige akademika Ljube Bobana — treba reći već na početku. Naime, u zadnjih dvadesetak godina taj zagrebački sveučilišni profesor razvio se u jednoga od naših plodnijih i najpoznatijih historičara. U svojim ediranim knjigama, u nizu studija i članaka čiji sadržaji govore o našoj najnovijoj povijesti, Lj. Boban osvijetlio je niz pitanja čija je važnost kapitalna za život jugoslavenskih naroda i narodnosti u doba stare Jugoslavije i u vrijeme NOB-a. Uz to, Lj. Boban je i strasteni polemičar (npr., jednu od zadnjih, više nego živih, polemika vodio je u vezi s brojem stradalih u Jasenovcu, odnosno s brojem poginulih Srba u tzv. NDH). I po toj osobitosti Boban je rijetka pojava u našoj historiografiji.

Međutim, u posljednje se vrijeme taj historičar osobito orijentirao na sakupljanje i objavljivanje povijesnih izvora, i to iz vremena drugog svjetskog rata, posebice onih dokumenata izbjegličke kraljevske jugoslavenske vlade koji govore o Hrvatskoj u ratnom periodu — od 1941. do 1943. godine. Već je jednu zbirku dokumenata objavio 1985, a zatim 1988. godine, edirao je još dvije knjige, i to pod naslovom: »Hrvatska u diplomatskim izvještajima izbjegličke vlade 1941—1943« (u izdanju zagrebačkog »Globusa« i Zavoda za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta, str. 337 i 381).

Dokumenti koji su publicirani u te dvije knjige podijeljeni su u četiri grupe — prva donosi izbor građe iz kraljevskih vladinih izbjegličkih diplomatskih predstavništva, i to u Vatikanu, Bernu, Zürichu, Madridu, Lisabonu i Stochlomu. Druga daje materijal koji je nastao u Jeruzalemu, Ankari, Carigardu i Kairu, treća daje izvore iz Buenos Airesa, Montevidea i Rio de Janeira, dok su u četvrtu cjelinu uvrštena pisma i izvještaja S. Jakšetovića iz Züricha. Dokumenti izabrani za objavljivanje puni su dragocje-

nih podataka, ali i onih sumnjive vrijednosti ili netočnog sadržaja — na što upozorava priređivač.

Sve tri knjige Lj. Bobana daju sada mnogo jasniju sliku Hrvatske u prve tri godine rata, nego što smo je do sada imali. Osobito se to odnosi na politiku izbjegličke kraljevske vlade prema Hrvatskoj i drugim jugoslavenskim zemljama te na tadašnji međunarodni položaj Jugoslavije. Ljubo Boban pronašao je te izvore u više naših i stranih arhivskih i drugih institucija, a objavio ih je u okviru tematsko-kronoloških cjelina. Djelo posjeduje znanstveni aparat i (instruktivno) kazalo, pa i ti dijelovi knjige znatno pridonose i znanstvenoj i općepublicističkoj prihvatljivosti knjige. (PETAR STRČIĆ)

ZGODOVINSKI ČASOPIS, XLI, 3, Ljubljana 1987. Četrdeset godina života zapravo je mladost kojoj život tek predstoji. Međutim, četrdeset i jedno godište bilo koje edicije više je nego zrelo doba, prema kojemu se moramo odnositi više nego s poštovanjem. A toliko godina ima naša najpoznatija slovenska povijesna publikacija — »Zgodovinski časopis« (Godište XLI), jedna od najažurnijih jugoslavenskih periodika, čiji treći svezak za 1987. imamo već u rukama (u tekućoj, 1987. godini, što je zaista rijetkost u našoj izdavačkoj produkciji). Izdanje je to Zveze zgodovinskih društev Slovenije, s glavnim i odgovornim urednikom dr Vasilijem Melikom na čelu. Svojom redovitošću i aktualnošću sadržaja, ta edicija postala je već pojam u našoj historijskoj publicistici, a otprilike isti obim edicije godinama u svakom svesku govori nam — ne samo začudno već i nevjerovatno za naše prilike — o stabilnosti financijske politike u SR Sloveniji prema ovakvoj vrsti znanstvene i stručne publicističke aktivnosti.

U ovome je svesku — kao i u drugima — donesen obilan materijal, sa sadržajima koji su svaki na svoj način zanimljivi, od raspona interesa znanstveno-stručnog čitalaca do onoga širega čitateljstva. »Ikonoklazam: njegov pomen za Bizanc in njegove posledice na Zahodu« P. Schreiner, »Bela krajina v poznem srednjem veku« D. Kosa, »Humanist Mihael Tiffernus (1488/89—1555), mentor vojvode Krištofa in mecen tübinskega štipendija« C. Weismanna, »Toponimika in etnika v Trubarjevih predgovorih in posvetilih« J. Rotara, »Utrjevanje slovenskih mest za obrambo pred turskim napadi« I. Vojexa, »Vuk i Kopitar« K. Milutinovića, »Zasnova zgodovinskih tem in načrtovanje pouka« Š. Trojara — naslovi su rasprava, a u zapise je svrstan tekst A. Vovka »Ustanovitev Yugoslav Emergency Council u New Yorku«. No, osobiti interes čitalaca izazvat će rubrika »Problemi in diskusija« i u njoj objavljena tri članka: »Karantanija — stara domovina Hrvatov?« (P. tših), »Prilog raspravi o današnjoj slovenskoj medievistici« (N. Klaić) i »Nekaj pojasnil k diskusiji 'Zgodovinopisje na Slovenskem danes'« (D. Nečak). Posebno treba registrirati šezdesetgodišnjicu života Toneta Ferenca, jednoga od najznačajnijih i najvećih slovenskih historičara, o kojem na uvodnom mjestu piše M. Stiplovšek, Danas je T. Ferenc znanstveni savjetnik Inštituta za zgodovino delavskega gibanja i redovni profesor Filozofskog fakulteta Univerzitetu »Edvard Kardelj« u Ljubljani, a pisac je vrlo velikog broja knjiga i članaka iz najnovije slovenske odnosno jugoslavenske povijesti. U nekim svojim radovima o NOB-u pozabavio se i Istrom i Rijekom.